

ZA FILOZOFIU SPÄTÚ SO ŽIVOTOM

LADISLAV SZÁNTÓ

Medzinárodný triedny boj a proces budovania vyspelej socialistickej spoločnosti u nás jednoznačne vyžaduje, aby sa marxisticko-leninská filozofická veda účinnejšie podieľala na vytváraní vedeckej politiky KSC. Ďalšie prehĺbenie vedeckej práce v oblasti marxisticko-leninskej filozofie je jedným z predpokladov ďalších úspechov našej spoločnosti na ceste ku komunizmu najmä preto, že výchova v duchu marxizmu-leninizmu je významnou podmienkou dovŕšenia kultúrnej revolúcie.

Vychádzajúc z tejto objektívnej požiadavky a aj z toho, že ju československá filozofická veda v posledných rokoch nedostatočne plnila, zaoberalo sa politické byro ÚV KSC a byro ÚV KSS situáciou na našich filozofických pracoviskách. Vo zvláštnych uzneseniach poukázalo sa na nedostatky vedeckej práce vo filozofii a vytýčil sa rad úloh, realizovaním ktorých sa má prekonať zaostávanie filozofickej vedy za potrebami praxe.

Nedostatky práce v oblasti filozofie v minulosti, predovšetkým odtrhnutosť filozofie od života, prejavili sa aj v našom filozofickom časopise.

Základnou charakteristickou črtou Slovenského filozofického časopisu bolo to, že bol prostriedkom zverejňovania výsledkov práce filozofických pracovníkov na Slovensku — najmä mladých, začínajúcich — a v tejto svojej podobe bol aj prostriedkom upevňovania a šírenia vedeckého svetonázoru medzi inteligenciou. Články, ktoré sa v ňom uverejňovali, nastoľovali v závislosti od toho, ako sa na Slovensku rozvíjalo marxistické filozofické myslenie, vždy širší okruh problémov a riešili ich čoraz dôkladnejšie, na pomerne vysokej teoretickej úrovni.

Možno povedať, že Slovenský filozofický časopis najuspokojivejšie plnil v minulosti funkciu tribúny mladých filozofov. No práve v takomto zameraní korenia aj jeho najzávažnejšie nedostatky. Nemáme pritom na mysli, že by tvorba slovenských filozofov nebola na výške, alebo že by sa v nej prejavovali vyložene nesprávne ideologické tendencie. Okruh spolupracovníkov bol však úzky a zďaleka nestačil vo svojich prácach riešiť všetky naliehavé problémy. Tak sa stalo, že tematický okruh článkov, uverejňovaných v Slovenskom filozofickom časopise, bol značne ohraničený. K tomu všetkému aj tento úzky okruh tém bol málo zameraný na riešenie aktuálnych naliehavých problémov, čo súvisí s celkovými nedostatkami povojnového vývinu filozofie na Slovensku. To spôsobilo, že časopis mal viac charakter zborníka než skutočného časopisu.

Vydávanie časopisu s takýmto sborníkovým charakterom sa stáva v súčasných podmienkach neúnosné. Za 15 rokov vývinu našej ľudovodemokratickej spoločnosti na základe úspešnej výstavby socializmu došlo aj k veľkému kultúrnemu rozmachu, súčasťou ktorého je ideologický rast všetkého pracujúceho ľudu. V systéme stranického školenia a stranických škôl, ako aj v systéme štátnej výchovy sa dosiahli také výsledky, že nová, socialistická ústava mohla prehlásiť marxizmus-leninizmus za svetonázor celej našej spoločnosti. Vyrástol celý rad vyspelých propagandistov, ktorí sú schopní konzumovať vedeckú a filozofickú literatúru a využívať ju vo svojej práci. Značne sa rozšíril okruh vedeckých pracovníkov v oblasti filozofie, ktorí sú schopní z pozícií dialektického a historického materializmu hodnotiť nové javy a tým aj tvorivo rozvíjať marxistickú filozofiu.

Preto byro ÚV KSS vo svojom uznesení o situácii a úlohách filozofie na Slovensku nastolilo ako jeden z problémov, ktorý treba naliehavo riešiť, aj obsahové a formové zdokonalenie Slovenského filozofického časopisu.

V minulom roku sa preto urobil v redakcii časopisu rad opatrení, ktoré majú prispieť k tomu, aby sa časopis v budúcnosti stal účinnejším prostriedkom rozvoja našej filozofie. Vytvoril sa nový orgán časopisu — redakčný kruh a zmenilo sa zloženie redakčnej rady časopisu. Počnúc rokom 1961 časopis bude vychádzať šesťkrát do roka pod novým názvom: Otázky marxistickej filozofie. Zvýšená periodicita časopisu umožní, aby sa na jeho stránkach mohli pohotovejšie riešiť aktuálne teoretické problémy nášho života a aby sa stal miestom cielavedomých tvorivých diskusií o týchto problémoch. Zmenou názvu časopisu chceme zdôrazniť, že obsahom a cieľom časopisu je rozvoj filozofie robotníckej triedy, budujúcej komunistickú spoločnosť, filozofie, ktorá si kladie za cieľ svet nielen vysvetľovať, ale ho aj meniť.

Hlavným poslaním časopisu v budúcnosti bude aj naďalej šírenie vedeckého svetonázoru. Pravda, takúto úlohu si vytyčuje celý rad časopisov, predovšetkým populárnovedeckého a politického charakteru. Podiel Otázok marxistickej filozofie na upevňovaní a šírení vedeckého svetonázoru je vo všeobecnosti vymedzený a určovaný predmetom samého filozofického výskumu a špeciálne na Slovensku špecifickými podmienkami a požiadavkami tohto výskumu, vyplývajúcimi z historického vývinu Slovenska a z terajších potrieb budovania vyspelej socialistickej spoločnosti. Teda nie vo vymedzení tematiky, ale v metóde spracovania problémov, v prístupe k nim bude spočívať špecifický prínos časopisu k šíreniu vedeckého svetonázoru. Praxou socialistickej výstavby a rozvojom jednotlivých prírodných a spoločenských vied nastolené otázky bude časopis riešiť iným spôsobom ako populárnovedecké časopisy, nie ilustrovaním, príkladmi, analógiami a pod., ale teoretickým rozborom, spojeným so zovšeobecňovaním dosiahnutých výsledkov na jednotlivých úsekoch. Týmto spôsobom možno vytvoriť, resp. pomáhať vytvárať teoretickú bázu aj pre populárnovedeckú činnosť každého druhu.

Z toho zároveň vyplýva, že hlavnú náplň časopisu aj naďalej budú tvoriť teoretické články ako výsledok vedeckovýskumnej práce filozofických pracovníkov na Slovensku. Ide len o to, aby tieto články boli oveľa užšie, bezprostrednejšie, organickejšie spojené s potrebami praxe — či už ide o prax hospodárskej výstavby, politického riadenia, vedeckého bádania alebo o prax výchovnej práce v naj-

širšom zmysle slova. V tematickej štruktúre časopisu, ako aj v obsahovej náplni článkov by sa tak odrážali objektívnym vývinom našej spoločnosti nastolené problémy a súčasne schopnosť slovenských filozofov citlivo reagovať na tieto problémy a riešiť ich.

Okrem pôvodných (príp. preložených) článkov, riešiacich závažné a aktuálne teoretické otázky, v ktorých prevláda analytický prístup, budú sa v časopise uverejšňovať pre potreby propagandistov kratšie články, ktoré budú synteticky osvetľovať niektoré otázky buď vo forme konzultácií alebo ako odpovede na otázky čitateľov. To spojí časopis s potrebami masovej výchovy a neuberie mu nič na vedeckosti.

Časopis Otázky marxistickej filozofie bude teda zmnohotvárněným a prehľbeným pokračovaním Slovenského filozofického časopisu.

Nový a prehľbený obsah filozofického časopisu budú v budúcnosti určovať predovšetkým potreby praxe výstavby komunizmu v našej vlasti, potreby rozvoja našej vedy a kultúry vôbec.

Predpokladom správneho vytyčovania úloh našej marxisticko-leninskej filozofie vôbec — a teda aj úloh, problémov, ktorými sa filozofický časopis bude v budúcnosti zaoberať — je správne pochopenie straníckosti tejto filozofie, ktorá vyžaduje od poznávajúceho človeka, aby sa postavil na aktívne, praktické stanovisko robotníckej triedy, na stanovisko pracujúceho ľudu, lebo iba toto stanovisko a nie stanovisko pasívne nazerajúceho človeka je predpokladom pravdivého poznania objektívnej skutočnosti a uvedomelého konania v záujme potrieb robotníckej triedy. Ak toto triedne stanovisko je objektívnym predpokladom prísne vedeckého poznania skutočnosti, potom je objektívne, praxou overované poznávanie nekompromisnou požiadavkou straníckosti. V marxisticko-leninskej ideológii je straníckosť takto dialekticky zlúčená v jednotu s maximálnym stupňom vedeckosti. A len vtedy, keď je dialektická jednotu straníckosti a vedeckosti uskutočnená, je marxizmus-leninizmus skutočne marxizmom-leninizmom!

Jednou z najnaliehavejších úloh našej filozofickej vedy je, aby v duchu straníckosti filozoficky rozpracúvala problémy nastolené budovaním socializmu, aby na základe výskumu nových javov obohacovala obsah kategórií a zákonov dialektického a historického materializmu. Ak sa v minulosti tieto kategórie a zákony skúmali často odtrhnute od konkrétnej skutočnosti, v dôsledku čoho bolo ich poznanie niekedy jednostranne abstraktné a pre prax neupotrebitelné, v budúcnosti sa musia skúmať v ich konkrétnej súvislosti a podmienenosti. Prvoradú pozornosť bude treba venovať kľúčovým otázkam výstavby socializmu a komunizmu, ako sú: objektívna dialektika výrobných síl a výrobných vzťahov v období prechodu od kapitalizmu ku komunizmu; protirečenia socialistickej spoločnosti a spôsob ich riešenia; prekonávanie protirečenia medzi fyzickou a duševnou prácou a medzi mestom a dedinou; zákonitostí vývoja socialistickeho štátu; zmena triednych vzťahov; dialektika medzinárodných vzťahov a národných zvláštností v procese vznikania socializmu a komunizmu; protirečenia prekonávania starej a vzniku novej, komunistickej morálky, vzťah jednotlivca a spoločnosti atď. Princíp straníckosti sa tu zachováva vtedy, keď sa pri analýze a syntéze všetkých týchto

otázok, pri ich pravdivom vysvetľovaní bude súčasne kritizovať ich revizionistické a dogmatické deformovanie.

Pravda, pri rozpracúvaní uvedených otázok bude treba dbať na to, aby sa slovenskí filozofickí pracovníci, a teda aj ich časopis, zaoberali tými stránkami, tými aspektami týchto otázok, ktoré z hľadiska špecifických podmienok vývinu našej republiky a z hľadiska osobitností tohto vývinu na Slovensku vystupujú v súčasnosti ako najnaliehavejšie. V priebehu tejto práce sa ukáže, že správne vidieť a hodnotiť osobitosti nášho vývinu možno len vo svetle medzinárodným robotníckym hnutím objavených a praxou socialistickej výstavby potvrdených všeobecných zákonitostí. Štúdium týchto zákonitostí, čiže štúdium najnovších skúseností medzinárodného robotníckeho hnutia je teda prvým a nevyhnutným predpokladom správneho pochopenia našej skutočnosti, správneho vysvetľovania našich vlastných skúseností, a teda záruku vysokej teoretickej úrovne filozofickej práce u nás doma.

Nemožno pochybovať o tom, že ak sa naši filozofickí pracovníci chcú stať spoľahlivými pomocníkmi Komunistickej strany Československa pri pretváraní tejto spoločnosti, teda pri budovaní socializmu a komunizmu, musia nielen dobre poznať všeobecnú teóriu, ale opierať sa aj o *fakty* z nášho života. Práve preto bude treba, aby filozofi v oveľa väčšej miere ako dosiaľ využívali výsledky vedeckého výskumu z oblasti ostatných spoločenských vied, aby filozofické objasňovanie všeobecných i špecifických zákonitostí vývinu socialistickej spoločnosti bolo vedecké, presvedčivé, aby rozpracúvanie kategórií dialektického a historického materializmu čo najlepšie odrážalo zložitosť, mnohostrannosť a progresívne tendencie vývinu našej spoločnosti.

Pokiaľ treba, aby sa filozofia zaoberala aj takými otázkami, pre riešenie ktorých jej spoločenské vedy nemôžu dať dostatok faktov, filozofi budú robiť zvláštny spoločenský výskum, ktorým si zadovážia potrebný materiál. V tomto výskume sa sústredia na kľúčové otázky, ako je napr. výskum brigád socialistickej práce a s tým spojené problémy jednoty individuálnych a spoločenských záujmov, otázky kultúrnej revolúcie, vzniku a upevňovania novej komunistickej morálky atď. Sú to všetko otázky, na riešení ktorých sa okrem filozofie podieľa celý rad spoločenských vied. Tak tento fakt, ako aj s ním spojená nevyhnutnosť oveľa užšej spolupráce filozofie a spoločenských vied si vyžaduje venovať zvláštnu pozornosť metodologickým otázkam spoločenských vied, rozpracúvaniu niektorých základných kategórií, najmä tých, ktoré majú širokú platnosť.

Marxisticko-leninskí filozofi nie sú a nesmú byť pasívnymi pozorovateľmi, iba skúmatelmi revolučnej zmeny podstaty spoločnosti, ale musia byť jej aktívnymi účastníkmi a bojovníkmi. Aktívny postoj a tvorivá účasť filozofov v procese budovania socializmu a komunizmu im umožní zbadáť množstvo filozofických problémov, nastolených samou praxou, riešenie ktorých znamená účinnú pomoc praxi.

Opierajúc sa o dokumenty, zovšeobecňujúce etapu povojnového vývinu svetovej socialistickej sústavy ako aj kapitalizmu, najmä o *Vyhlásenie porady predstaviteľov komunistických a robotníckych strán*, filozofia bude viac ako dosiaľ sle-

dovať i tie problémy, ktoré nastoluje súčasný vývoj vo svete a ktoré tvoria najcharakteristickejšie črty tejto epochy.

Je to predovšetkým otázka mierového spolunažívania štátov s rozdielnymi spoločenskými systémami. Na rozbore jednotlivých etáp vo vývine tohto spolunažívania bude potrebné ukázať *objektívnu tendenciu vývinu* oboch spoločenských sústav, ktorá jednoznačne vedie k prevahe socialistického zriadenia nad kapitalistickým a k postupnému rozkladu imperialismu. Vychádzajúc z toho, že „spolužitie štátov s rôznym spoločenským zriadením je formou triedneho boja medzi socializmom a kapitalizmom“ — ako hovorí *Vyhlasenie porady predstaviteľov komunistických a robotníckych strán*, úlohou filozofov bude vysvetľovať obsah a formy tohto boja, ukazovať na jednej strane objektívne, reálne možnosti a podmienky mierového spolunažívania a na druhej strane vychovávať k bdlosti, presvedčať, že záruky tohto spolunažívania sú v rastúcich úspechoch socialistických krajín, v jednote medzinárodného robotníckeho hnutia a v rozmachu národnooslobodzovacieho boja ultáčaných koloniálnych národov.

S problémom mierovej koexistencie dvoch spoločenských sústav je úzko spojený „najpálčivejší problém našej doby“ — problém vojny a mieru. Dnes menej ako kedykoľvek predtým sa možno vo vedeckej, ako aj v propagandistickej práci uspokojiť opakovaním známych teoretických poučiek o vojne a mieri. Bude treba ukázať platnosť týchto poučiek v nových zložitých podmienkach, a najmä dôkladne, všestranne objasňovať to nové, čo priniesol vývin, a to jednak zväčšenie nebezpečenstva vojny v poslednom období, no súčasne rozvoj tých reálnych síl, ktoré môžu zabrániť rozpútaniu vojny.

Vyhlasenie porady predstaviteľov komunistických a robotníckych strán vytyčuje mierovému hnutiu jasný program a ukazuje zároveň základné metódy boja, ktoré môžu zabezpečiť jeho úspech. Popri pracovníkoch z oblasti iných spoločenských vied bude aj úlohou filozofov priblížiť tento program, jeho ciele a metódy všetkým tým, ktorí či už v oblasti politickej práce alebo na ideologickom úseku propagujú a uskutočňujú program mierového hnutia. Treba podčiarknuť, že ani tu nepôjde o prosté oboznamovanie s úlohami boja za mier, ale o čím plnšie objasnenie súvislosti medzi tvorivou prácou ľudu a možnosťami odvrátenia vojny, čiže o vysvetľovanie, ako v našich podmienkach bojovať a pracovať pre zabezpečenie mieru.

V medzinárodnom procese boja kapitalizmu a socializmu a ním vytváraných podmienok ich mierového spolunažívania má veľký význam práve marxistickoleninská filozofia. Mierové spolunažívanie týchto dvoch protikladných spoločenských sústav možno totiž dosiahnuť nie v dôsledku nevšimania si alebo stierania protikladov a protirečení dvoch objektívne protikladných ideológií. Mierové spolunažívanie dvoch protikladných spoločenských sústav vôbec neznamená dajaké kompromisnícke ukončenie ideologického boja, ale naopak. Politika spolunažívania kapitalizmu a socializmu vyžaduje stupňovanú ideovú pravdivosť, jasnosť, principiálnosť a bojovnosť. Veď ideológovia imperialismu práve teraz sústreďujú svoje sily do všestranného útoku na ideologickom fronte, „študujú“ marxizmus, odievajú sa do rúcha dialektických a historických materialistov len preto, aby tak účinnejšie falšovali a ohovárali filozofiu marxizmu a celú socialistickú

ideológiu. Vznik a činnosť súčasného revizionizmu novej tváre je prameňom nových filozofických problémov, ktoré sa môžu riešiť iba pomocou tvorivej a originálnej filozoficko-vedeckej práce.

Ďalším objektívnym určovateľom obsahu Otázok marxistickej filozofie je rýchly a do určitej miery svojím charakterom kvalitatívne nový vývin vedy a techniky. História ľudského poznávania ukazuje, že človek stále hlbšie preniká do podstaty hmotného sveta, odhaľuje stále hlbšie zákonitosti prírody, spoločnosti a ľudského myslenia a tým stále zväčšuje svoju moc a panstvo nad prírodou a spoločnosťou. Socialistický charakter vývoja vedy sa prejavuje nielen v tom, že slúži k dobru spoločnosti ľudí a kapitalistický charakter v tom, že je im na škodu, ale aj v tom, že svoj humanistický cieľ môže dosiahnuť iba vtedy, keď vedcov, ich diela a celú vedu preniká vedecký svetonázor dialektického a historického materializmu.

Uznesenia politického byra ÚV KSC a byra ÚV KSS konštatovali, že Slovenský filozofický časopis vykonal určitú prácu v tejto oblasti, ale že ju ani zďaleka nedokončil. Táto úloha vzájomného pôsobenia filozofie a odborných vied je vlastne neukončiteľná. Lebo k tvorivej spolupráci filozofov a prírodovedcov môže dôjsť len v tom prípade, ak filozofi budú sústavne študovať vývin prírodných vied a techniky, ak budú skúmať a riešiť ich svetonázorové, metodologické, gnozeologické a logické problémy a ak prírodovedci zase budú sústavne študovať vývin filozofie.

Dialektický materializmus má vlastný predmet skúmania a vlastnú úlohu, ktorá sa nemôže rozplynúť v ostatných vedeckých disciplínach. Avšak poznať svoj predmet a splniť svoju úlohu nemôže, ak žije len pre seba a zo seba. Tvorivé spojenie a vzájomné pôsobenie dialektického materializmu a jednotlivých špeciálnych vedných disciplín je bezpodmienečne potrebné, lebo bez toho sa filozofická veda zvrhne na hromadu zlých abstrakcií a jalových špekulácií a prírodné vedy zase na hromadu holých faktov. Preto treba, aby časopis Otázky marxistickej filozofie v budúcnosti väčší ako doteraz upevňoval spojenectvo prírodných vied s marxistickou filozofiou. Nesmieme nikdy zabudnúť na pravdu, ktorú vyslovil Lenin: „Bez vytýčenia si tejto úlohy a jej systematického plnenia materializmus nemôže byť bojovým materializmom.“ Vývin marxisticko-leninskej filozofie a prírodných vied je dôkazom toho, že ich tvorivé spolupôsobenie je obsahovým obohatením dialektického materializmu a súčasne bohatým prameňom vývoja prírodných vied. Lebo — ako učí Lenin — „bez solídneho filozofického zdôvodnenia nijaké prírodné vedy, nijaký materializmus nemôže obstáť v boji proti náporu buržoázných ideí a obnove buržoázneho svetonázoru. Ak prírodovedec chce obstáť v tomto boji a s úspechom ho doviest' do konca, musí byť moderným materialistom, uvedomelým stúpencom materializmu, ktorý vytvoril Marx, t. j. musí byť dialektickým materialistom“. A filozofi musia byť súčasne dôkladne vzdelaní aspoň v jednej prírodovednej disciplíne.

Vzhľadom na situáciu v rozvoji teoretickej vedeckej práce u nás je potrebné obrátiť pozornosť predovšetkým na dôkladné, presvedčivé vyjasňovanie vzájomného vzťahu medzi filozofiou a prírodnými vedami. U nás je to zvlášť potrebné preto, že v minulosti sa prírodovedcom v menej alebo viacej zastretej forme

vnucovala filozofia nevedecká v podobe rozličných špekulatívnych smerov alebo v podobe pozitivizmu. Prírodovedci, absolútna väčšina ktorých stála aj vtedy na pozíciách živelného materializmu, s rozhodnosťou zavrhovali objektívno-idealistické, často priamo mystické špekulácie a prikláňali sa k pozitivizmu, ktorý im sluboval oslobodenie od akejkoľvek filozofie a snažil sa ich presvedčiť, že každá veda je sama sebe filozofiou. Aj jedna aj druhá krajnosť viedla prírodovedcov k falošnému ponímaniu filozofie vôbec, k nedôvere voči filozofii, k snahe izolovať sa od nej, uzavrieť sa svetom odborných experimentov a faktov, čo v konečnom dôsledku malo predovšetkým na sám rozvoj vedy veľmi neblahý vplyv.

Mnohí prírodovedci sa aj na vedeckú marxisticko-leninskú filozofiu dívajú dosiaľ pod zorným uhlom spomenutých dvoch krajností, upierajú jej vedecký charakter a nevidia jej význam pre rozvoj vlastnej vedeckej práce. Na konferenciách špekulatívnych, pozitivistických a marxistických názorov na jednotlivé základné teoretické problémy vedy bude treba rozptyľovať zdedenú starú nedôveru prírodovedcov k filozofii, dokumentovať vedecký charakter dialektického a historického materializmu a súčasne bojovať proti úzkemu empirickému poňatiu vedy, ktoré ohraničuje vedeckú prácu hromadením faktov.

V tomto zameraní práce bude časopis Otázky marxistickej filozofie pomáhať tým, že bude vo vhodnej forme prinášať informácie o diskusiách, venovaných filozofickým otázkam prírodných vied a bude súčasne tribúnou, kde si filozofi a prírodovedci budú vymieňať názory o diskutovaných otázkach.

Nielen prírodovedci, ale všetci vedeckí pracovníci sa budú iste zaujímať o riešenie špecificky filozofických otázok, ktoré však pritom tvoria zložku každej vedy, ako sú otázky teórie poznania, metódy vedy, kategórie a zákony materialistickej dialektiky a i.

Ďalšou úlohou časopisu Otázky marxistickej filozofie v rozširovaní vedeckého svetonázoru bude prekonávanie zvyškov ideológie nacionalizmu a náboženského tmárstva, boj proti ktorým sme v minulosti v značnej miere zanedbávali. Vo filozofickej kritike nacionalizmu nesmieme zabudnúť na to, že nacionalizmus nie je iba falošnou teóriou národa, ale je univerzálnym náhľadom a postojom, ktorý ovplyvňuje chápanie a riešenie všetkých problémov spoločnosti, a preto ho treba prekonávať pri vysvetľovaní každej kategórie.

V ideologickom boji, ktorého hlavným cieľom je šíriť v masách ľudu vedecký svetonázor, musíme vedieť, že náboženstvo sa drží vo vedomí ľudu najrozvitejšími koreňmi. Úlohou vedeckej filozofie, ktorú sme v minulosti tiež hodne zanedbávali, je konfrontovať dôsledný a bojovný ateizmus dialektického materializmu so starými a novými názormi náboženstva a presvedčivým spôsobom dokazovať jeho primitivnosť, prefikanosť a nepravdivosť. Najdôležitejšou úlohou v tejto problematike je správne riešenie vzťahu vedy a náboženstva, teoretické osvetľovanie reakčnosti náboženstva v protiklade náboženstva a spoločenského vývinu, ďalej odhaľovanie protihumánnej podstaty náboženskej etiky atď. Pravda, keď vyzdvihujeme tieto úlohy, to vôbec neznamená, že chceme posunúť do pozadia potrebu boja proti neotomizmu a ostatným ideologickým produktom imperializmu, ako sú existencializmus, pragmatizmus, pozitivizmus atď.

Úlohou tohto článku nie je vypočítavať všetky problémy, ktoré sa budú riešiť na stránkach Otázok marxistickej filozofie, ani formy ich nastolovania a riešenia.

Nemôžeme však článok ukončiť skôr, ako by sme na záver nevyslovili ešte dve želania redakcie časopisu.

Predovšetkým, pri riešení jednotlivých filozofických problémov, vyplývajúcich zo špecifických potrieb politického, vedeckého a kultúrneho života na Slovensku vôbec, redakcia sa aj v budúcnosti mieni obracať nielen na filozofických pracovníkov zo Slovenska, ale aj na filozofických pracovníkov z Čiech. Chce tak dosiahnuť okrem iného aj to, aby sa časopis takto stal jedným z orgánov celého filozofického frontu v našej republike a prostriedkom prehlbovania plodnej, konkrétnej spolupráce českých a slovenských filozofických pracovníkov.

Konečne, redakcia chce propagovať vedeckú filozofiu tak, aby jej účinnosť a presvedčivá sila bola väčšia ako doteraz. Preto články, ktoré bude uverejňovať, budú nielen čo do obsahu, ale aj čo do formy — pri zachovaní prísnej vedeckosti obsahu — písané tak, aby boli blízke nielen odborným filozofom, ale aj širšiemu okruhu našich ideologických pracovníkov a propagandistov marxizmu-leninizmu.

PODSTATA A ZMYSEL NAŠEJ EPOCHY

K Vyhláseniu porady predstaviteľov komunistických a robotníckych strán a k Výzve národom celého sveta

JÁN UHER

Koho by nevzrušovala najnaliehavejšia otázka dneška: otázka vojny a mieru. Celé generácie veľkých géniov, revolucionárov, pokrokových mysliteľov, humanitných filozofov vyjadrujúcich túžbu nás, zaoberali sa myšlienkou, ako zbaviť ľudstvo najväčšieho barbarstva: agresívnej lúpeživej vojny.

V antagonistickej triednej spoločnosti založenej na vykorisťovaní, na triednom a národnostnom útlaku, na bezprácnom bohatstve jedných a nepredstaviteľnej biede druhých, javilo sa toto želanie po stáročia spravidla ako snilstvo, neuskutočniteľná ilúzia. Vojny tvorili neoddeliteľnú súčasť politiky vládnúcich tried. S nástupom robotníckej triedy — najpokrokovejšej a najrevolučnejšej triedy v dejinách, triedy, ktorá nemá vlastnícky záujem na sociálnom útlaku, ale bojuje za jeho odstránenie, mení sa podstatne aj tento problém: vzťah vojny a mieru.

Vojna bola vždy — ako nezvratne dokázal marxizmus a potvrdili dejiny — pokračovaním vnútornej politiky určitého spoločenského zriadenia inými prostriedkami. Buržoáznemu spoločenskému zriadeniu, ktoré v našej epoche dospelo do svojho štátno-monopolistického štádia, je celou jeho ekonomicko-triednou podstatou vlastná tendencia k lúpeži, k agresivite, k dobývačnej vojne: Vojna bola v doterajšej histórii kapitalizmu vždy najväčším zdrojom rozprávkových ziskov